Editöre Mektup

ARŞİV DÜNYASI

Cilt: 13- Sayı: 1
2026/Yaz

HUMAN LIBRARY PROJESİ

Dr. Ravza KAYGUSUZ
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Bağımsız Araştırmacı, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
ravzakaygusuz06@icloud.com
https://orcid.org/0000-0002-5902-4360

ÖZ

Bu çalışma, Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da yaşayan Ronni Abergel, Dany Abergel, Asma Mouna ve Christoffer Erichsen tarafından hayata geçirilen Human Library adlı projenin ortaya çıkış süreci ve proje kapsamında yürütülen faaliyetler hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Danimarka, Kopenhag, İnsan Kütüphanesi.*

HUMAN LIBRARY PROJECT

ABSTRACT

This study aims to provide information on the development of the 'Human Library' project, initiated by Ronni Abergel, Dany Abergel, Asma Mouna and Christoffer Erichsen, who live in Copenhagen, the capital of Denmark, and on the activities carried out as part of the project.

Keywords: *Denmark, Copenhagen, Human Library.*

GİRİŞ

Human Library, 2000 yılında Danimarka'nın Kopenhag şehrinde ortaya çıkan ve alışılmış kütüphane kavramını değiştiren dikkat çekici bir sosyal projedir. Bu kütüphane, raflarda kitapların yer aldığı bir sistem yerine, gerçek insanların "kitap" olarak ödünç alınıp belirli bir süre boyunca onlarla sohbet edilmesine dayanmaktadır. Kurucuları iki kardeş Ronni Abergel, Dany Abergel ve arkadaşları Asma Mouna ve Christoffer Erichsen'dir.[1] Projenin temel amacı, insanın insanı anlaması, önyargıları kırması ve farklı yaşam deneyimlerini doğrudan insanın kendisinden dinleyerek empati kurabilmesidir. Dünyada 80'den fazla ülkede[2] uygulanmaya başlayan bu projedeki kitaplar sıradan insanlar olduğu gibi engelli bireyler, bipolar bozuklukla yaşayanlar, polis memurları, siyasetçiler, göçmenler, evsizler ya da farklı etnik kimliklerden gelen bireyler şeklinde toplumun birçok kesimini bünyesinde barındırmaktadır. Kütüphaneye gelen okuyucular ise merak ettikleri bir konu hakkında konuya uygun olan bir insanı seçmekte ve onunla belirli bir süre sohbet etmektedir. Bu sürecin klasik bir kitap okumaktan farklı olarak, insanın doğrudan başka bir insanın yaşamına tanıklık ederek karşılıklı bir etkileşim kurduğu görülmektedir. Bu yönüyle *Human Library*, yalnızca insana bilgiyi aktaran bir kütüphane değil, aynı zamanda insanı insana yakınlaştıran bir deneyim alanı olmaktadır.

Bir kitap okunduğunda nasıl ki hikâyeler zihinde canlanıyor, karakterlerle duygusal bir bağ kurulabiliyorsa bu kütüphanede de gerçek bir insanın yaşamına dair kesitlerini dinleyerek onun acılarına, sevinçlerine ve deneyimlerine tanıklık edilmektedir. Bu durum, insanda empatiyi derinleştiren ve önyargıları kıran güçlü bir karşılaşma yaratmaktadır. Bu deneyimin en önemli

[1] HuffPost UK. "What I Learned at the Human Library", Erişim: 21 Mayıs 2026. https://www.huffingtonpost.co.uk/robert-bright/human-library_b_16405988.html/

[2] Human Library Organization, "Human Library", Erişim: 21 Mayıs 2026. https://humanlibrary.org/

Geliş Tarihi/Received: 21.05.2026
Kabul Tarihi/Accepted: 03.06.2026

yönlerinden biri de insanın zihninde oluşturduğu kalıpları sorgulatmasıdır. İnsan, karşısındaki kişiyi "etiketleriyle" değil, "hikâyesiyle" tanımaya başlar. Bu da toplumsal önyargıların çözülmesine ve bireyler arasında daha gerçekçi bir bağ kurulmasına imkân sağlar. *Human Library* başka bir açıdan değerlendirildiğinde topluma "insan kazandıran" bir projedir. Çünkü karşısındakini anlamaya başlayan birey, yalnızca dış dünyayı değil, kendi iç dünyasını da yeniden keşfeder. Bu keşif sonucunda kişi hem kendisiyle hem de başkalarıyla daha sağlıklı bir ilişki kurmakta ve bu da adeta bireysel bir "yeniden doğuş" anlamına gelmektedir.

Human Library'de önemli bir kural vardır: Okunan "kitap" (insan) yıpratılmadan, geri yerine bırakılmaktadır. Bunun, fiziksel bir nesne gibi tüketilen bir şey olmadığı, saygıyla dinlenen, deneyimi paylaşılan bir insan olduğu açıktır. Yani burada insan, bir nesneye indirgenemez; aksine kendi hikâyesiyle değer kazanır. Bu yönüyle *İnsan Kütüphanesi*, insan onurunu ve sınırlarını koruyan etik bir iletişim alanı da sunmaktadır. Kütüphane aynı zamanda yargılamamayı öğrenmenin canlı bir pratiği hâline gelmiştir. İnsan, karşısındaki hikâyeyi dinlerken kendi içindeki hemen yargılama eğilimini fark eder ve bunu yavaşlatmayı öğrenir. Bu yönüyle *İnsan Kütüphanesi*, teorik bir "empati öğretisi" değil; doğrudan deneyimle kazanılan farkındalık alanı da olmuştur. Bu sayede proje, insanın kendini aramasına da aracılık eder. Başkasının hikâyesi, kişinin kendi içinde yarım kalmış duygulara dokunabilmektedir. İnsan, karşısındaki "kitapta" aslında kendi kırılganlıklarını, korkularını ya da gizlediği yönlerini görebilir. Bu yüzden *Human Library* yalnızca başkasını okumak değil, aynı zamanda "kendini de yeniden okumaktır". Belki de kazanılan bu deneyim, insanın "evine dönüşünü" temsil etmektedir. Günlük yaşamın hızında uzaklaştığımız duygulara, unuttuğumuz insani bağlara ve ruhsal ve zihinsel sadeliğe yeniden yaklaşma hâlidir. Bu da projenin güçlü yanlarından biri olan bastırılmış duyguların tazelenmesi ve onlara yeniden yön vermesine sebep olmaktadır.

Human Library'de iki veya daha fazla insanın bu karşılaşma süreci, sadece dinleyen kişi için değil, "kitap" olan insan için de dönüştürücü niteliğe sahiptir. Çünkü zihninde yer alanları dile dökmek de bir iyileşme biçimidir. Kendi hikâyesini başkalarına sunan kişi hem görünür olur hem de başka birisi tarafından anlaşılmanın rahatlatıcı etkisini yaşayabilir. Bu yönüyle *Human Library*, saygı çerçevesinde oluşan farklılıkları bir tehdit değil, olumlu bir unsur olarak algılayan bireylerin iletişimini merkeze almaktadır.

Bu kütüphanede yer alan bazı anlatılar, kendi içlerinde güçlü yaşam kesitleri barındırır. Her biri farklı bir hayat yolculuğunu görünür kılar ve bu yolculuklar üzerinden insanın karşılaştığı koşullar, seçimler ve dönüşümler ortaya çıkar. Örneğin bazı hikâyeler, erken yaşta devlet koruması altına alınmak zorunda kalan bireylerin yaşamını konu alır. Çocukluk döneminde aileden koparılmak, farklı bakım evleri arasında sürekli yer değiştirmek ve güven duygusunu yeniden kurmaya çalışmak gibi deneyimler, bu anlatıların merkezinde yer alır. Bu tür hikâyelerde dikkat çeken nokta, yalnızca yaşanan zorluklar değil; bu süreçten sonra kişinin kendi hayatını yeniden kurmaya çalışma çabasıdır. Eğitim, gönüllülük çalışmaları ve mesleki gelişim gibi alanlara yönelerek yaşamını yeniden şekillendiren bireyler, geçmişin belirleyici olmak zorunda olmadığını kendi deneyimleri üzerinden gösterir.[3] Kimi hikâyelerde ise fiziksel görünüşü nedeniyle toplumun bakışlarına maruz kalan bireylerin deneyimleri öne çıkmaktadır. Bu tür anlatılar, dışarıdan yapılan ilk değerlendirmelerin dışında, kişinin kendi kimliğini nasıl inşa ettiğini ve hayatını nasıl yeniden tanımladığını görünür kılmaktadır[4]. Bazı anlatılarda da etnik kimlik ve kültürel aidiyet teması yer almaktadır. Örneğin Kopenhag'da yaşayan Admir, Roman halkının kökenlerini, göç geçmişini ve kültürel çeşitliliğini anlatarak toplumda Romanlara karşı oluşan belirli kalıpların dışına çıkan bir bakış açısı sunmaktadır.[5]

Bu kütüphaneye gelerek deneyim yaşayan ya da kütüphanenin ne tür amaçlarla oluşturulduğunu öğrenen kişilerin geri bildirimleri de bu anlatıların etkisini destekler niteliktedir. Katılımcılar, bu

[3] Human Library Organization, "Book of the Month: Care Experienced Child", Erişim: 21 Mayıs 2026. https://humanlibrary.org/book-of-the-month-care-experienced-child/

[4] Human Library Organization, "Facial Disfigurement", Erişim: 20 Mayıs 2026. https://humanlibrary.org/facial-disfigurement/

[5] HuffPost UK. "What I Learned at the Human Library". Erişim: 21 Mayıs 2026. https://www.huffingtonpost.co.uk/robert-bright/human-library_b_16405988.html/

karşılaşmaların insanı kendi yargılarıyla yüzleştirdiğini, çoğu zaman hakkında fikir sahibi olunmayan yaşamların birinci ağızdan duyulmasının kişide güçlü bir etki bıraktığını ifade eder. Bazı katılımcılar, sormaya çekindikleri sorular olsa da onları sorma cesareti topladıklarını ve doğrudan cevap bulduklarını, kimisi farklı yaşam hikâyelerinin düşündüklerinden çok daha karışık olduğunu, bir başkası da kendi şehirlerinde de bu tür bir projenin olmasını istediklerini belirtmektedir[6]

Human Library gibi projelerin daha fazla insana ulaşması, farklı toplumlarda yaygınlaşması ve insan kazanımlarını artıracak şekilde desteklenmesi önem arz etmektedir. Projenin kurucuları olan Ronni Abergel, Dany Abergel, Asma Mouna ve Christoffer Erichsen'i insanlık adına attıkları bu büyük ve değerli girişimden ötürü takdir ediyoruz.

Görsel 1

Human Library Projesi

Kaynak: Human Library Organization, 2026.

Görsel 2

"Human Library"de Bir Okuma (Sohbet) Anı

Kaynak: Human Library Organization, 2026.

[6] Human Library Organization, "Human Library", Erişim: 21 Mayıs 2026. https://humanlibrary.org/

KAYNAKÇA

Human Library Organization. “Book of the Month: Care Experienced Child”. Erişim: 21 Mayıs 2026. https://humanlibrary.org/book-of-the-month-care-experienced-child/

Human Library Organization. “Human Library”. Erişim: 21 Mayıs 2026. https://humanlibrary.org/

Human Library Organization. “Facial Disfigurement”. Erişim: 20 Mayıs 2026. https://humanlibrary.org/facial-disfigurement/

HuffPost UK. “What I Learned at the Human Library”. Erişim: 21 Mayıs 2026. https://www.huffingtonpost.co.uk/robert-bright/human-library_b_16405988.html/